

	Igazgató	Aligazgatók	Felügyelők	Mérnökök és asztalvezetők	Segédek és kisegítők	Összesen
Igazgatóság és aligazgatóságok	1	3		2	6	12
Előmunkálatok ³				23	7	30
Részletes felmérés (18 felügyelőség)			18	205	269	492
Összesen	1	3	18	230	282	534

A magyarországi részletes felmérés személyzete, 1857. augusztus 26.⁴

retarányban, hanem 1:3600 méretarányban mérjék fel, hogy gyorsabban tudjanak haladni. Ezt Hawliczek már 1849-ben is felvetette. 1855 őszén azonban Vacano határozottan tiltakozott és érvelt ellene, eredményesen. Az 1856. évi felmérési utasítás 1:2880 méretarányú felmérést írt elő.⁵

Az aligazgatók és a felügyelők kiválasztásába a kataszteri főigazgatóság és Hawliczek a leendő főigazgatót, Vacanót is bevonta. Mivel a provizórium főmérnökeire (Anton Buttula, Josef Gsund, Johann Lokarner, Mersich András, Johann Mischkowsky, Alois Prokoss) még szükség volt az ideiglenes földadó megállapítását segítő műszaki munkák irányításában, közülük nem választhattak, de őket is előléptették, kinevezték felmérési felügyelőkké.⁶

Felmérési aligazgatók

Az aligazgatók feladatait az 1856. évi felmérési utasítás részletesen ismerteti. Az aligaz-

gató több felmérési felügyelőség személyzetének és az előmunkálatokat (háromszögelés, határleírás) végző alkalmazottaknak a munkáját irányította és ellenőrizte, közvetlenül az illetékes Országos Pénzügyigazgatóság kerületi osztályának volt alárendelve. Rendszeresen jelentéseket kellett készítenie a munka állásáról, amelyeket térképvázlatokkal (Croquis) és az utasításban előírt táblázatokkal együtt a pénzügyigazgatóság kerületi osztályának kellett benyújtania. Meghatározott időközönként ellenőrző körútjain személyesen is megvizsgálta a mérnökök és segédek munkáját. Személyzeti ügyekkel (szabadságolás, előléptetés, minősítés) is foglalkozott.⁷

Az 1856-ban kinevezett két aligazgató közül az egyik – a soproni – Johann Schuster volt, aki aligazgatóként 1854-től felügyelte a soproni részletes felmérés előmunkálatait. 1856. március 5-én ő állította össze az az évi munkatervet is a soproni adókerület számára.

3 A pozsonyi adókerületben dolgozó háromszögelő és határleíró alkalmazottakat is beleszámították.

4 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 403. 19293/1857.

5 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 318. 1173/1852., 367. 4461/1855., 370. 4868/1855. *Instruction zur Ausführung der zum Behufe des allgemeinen Katasters in Folge der Allerhöchsten Patente vom 23. Dezember 1817 und vom 20 October 1849 angeordneten Landes-Vermessung*. Wien, 1856. (= *Instruction*, 1856) A német nyelvű utasítás és annak modern magyar fordítása – Tuza Csilla munkája – elérhető a *Catastrum* honlapján (www.catastrum.hu). A felmérési utasításokról l. ZEGER, JOSEF: *Die historische Entwicklung der staatlichen Vermessungsarbeiten (Grundlagenvermessungen) in Österreich*. 2. Bd. Triangulirungen für Katasterzwecke. Wien, 1991. 124–132., REISZ T. CSABA: A kataszteri felmérési utasítások. *Catastrum*, 2. (2015) 1:4., 6–7. Vacano Fülöpről l. RAUM FRIGYES: Vacano Fülöp, a magyarországi kataszteri felmérés első vezetője. *Geodézia és Kartográfia*, 38. (1986) 6:445–446. SZÉKELY DOMOKOS: 200 éve született Vacano Fülöp, a M. Állami Földmérés alapítója és első főnöke. *Geodézia és Kartográfia*, 55. (2003) 3:38–39. Vacano 1853. évi minősítési táblázatát l. ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 337. 4364/1853. Az igazgató hatáskörét szabályozó előírásokról l. TÖRÖK ENIKŐ: A „földképi”, azaz felmérési igazgató hatásköre az 1854. évi előírások szerint. *Catastrum*, 4. (2017) 2:15–28. (= TÖRÖK, 2017)

6 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 375. 1026/1856., 404, 22016/1857. TÖRÖK ENIKŐ: Az 1850-ben kinevezett kataszteri főmérnökök. *Catastrum*, 3. (2016) 1:27–33. (= TÖRÖK, 2016)

7 *Instruction*, 1856. 12–16.

rendelkezett. 1822-ben gyakornokként került a kataszteri felméréshez, 1823-ban már segédként, 1825-től pedig mérnökként alkalmazták. 1844-ben léptették elő 1. osztályú mérnökké, 1846-ban ideiglenes, 1847-ben 2. osztályú és 1852-ben 1. osztályú felügyelővé. 1856. április 28-ával nevezték ki aligazgatónak. Háromszögelő és részletes felmérést végző mérnökként végigjárta a birodalmat, dolgozott Morvaországban, Csehországban és Galíciában.¹⁰

Az 1857-ben kinevezett harmadik aligazgató Wilhelm Hillmayer személyében Tirolból érkezett Magyarországra, és a szombathelyi aligazgatóságot kapta meg. 1825-ben már mérnökként dolgozott Illíriában, majd Morvaországba, Csehországba és Galíciába helyezték. Alig egy évet töltött a soproni adókerületben, 1858. május 30-ával visszarendelték Tirolba.¹¹

1856-ban kinevezett felügyelők és felügyelőségi vezetők

Az 1856. évi utasítás a felügyelők feladatait is sorra vette, akik közvetlenül az aligazgatónak voltak alárendelve. A felügyelő a felmérendő területet, a felmérendő községeket felvételi csoportokba osztotta (Vermessungsparthien, Vermessungsgruppen), és ő rendelte hozzájuk a műszaki személyzetet, általában egy mérnököt vagy asztalvezetőt – ő volt a csoportvezető (Parthieführer) – és egy-két segédet. A csoportvezető a segéden kívül napszámó-

sokat is kapott, illetve kisegítőket (Gehilfe), gyakornokokat is kaphatott a felméréshez. Nemcsak ellenőrizte az alkalmazottak munkáját, hanem anyagi felelősséggel is tartozott azok helyességért. Havi és különféle időszakos munkajelentéseket, minősítési táblázatokat készített, számon tartotta a terepmunkában részt vevő gyakornokokat, katonai és civil napszamosokat (Militärhandlanger, Civilhandlanger), nyilvántartásokat vezetett az elkészült és leadott munkarészekről (határleírás, felvételi előrajz, birtokvázlat, kataszteri térkép, kataszteri telekkönyv stb.), a szükséges mérőeszközökről, papír- és írószerről, az irodabútorokról és a pénzügyi kiadásokról.¹²

A kezdeti bizonytalanságok után – 10 felügyelőség lehetősége is felmerült – végül is 12 felügyelőséget alakítottak ki 1856-ban a soproni adókerületben, így 12 felügyelőt (Inspektor), illetve felügyelőségi vezetőt (Inspektoratsleiter) neveztek ki.¹³

Josef Frankl a csehországi Turnovban született 1803. június 23-án. Három évfolyamot végzett a prágai politechnikumban, beszélt németül, olaszul, csehül, lengyelül és 1859-ben már egy kicsit magyarul is. 1821-től állt a kataszter szolgálatában. 1823-ban nevezték ki mérnökké. Csehországi és galíciai szolgálat után 1854-ben háromszögelő mérnökként került a soproni adókerületbe, és év végén már 1. osztályú mérnökként Schuster mellé rendelték, hogy az ellenőrzésben segítségére legyen („vizsgáló”, Revident, Mitrevident). 1856. május 1-jén 2. osztályú felügyelőként a IX. felü-

- 10 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 337. 4364/1853., 447. 17731/1859., 452. 31606/1859., 454. 34105/1859. *Schematismus des Laibacher Gouvernement-Gebietes* (= *Schematismus Laibach*), 1824:150. *Schematismus Mähren*, 1834:36., 1835:35., 1836:40., 1837:41. *Schematismus Böhmen*, 1839:39., 1840:42., 1841:40., 1842:42. *Handbuch Galizien*, 1845:97., 1846:94., 1847:101., 1850:82., 1851:199., 1852:186., 1853:199., 1854:205. *Handbuch Lemberg*, 1855:176., 1856:176. *Handbuch Österreich*, (1856) 4:225., (1858) 4:224., (1859) 4:167. URBANCOVÁ, LENKA: *Organizace velkoměřítkového mapování pro stabilní katastr v Plzeňském kraji*. Szakdolgozat. Plzeň, 2007. (= URBANCOVÁ, 2007) 45., 47., 58., 66. HÁNEK, PAVEL: *Data z dějin zeměměřictví. 25 tisíc let oboru*. Praha, 2011. 65. HÁNEK, PAVEL: »Kulatá« výročí z dějin českého zeměměřictví. *Zeměměřič*, 13. (2006) 5:38.
- 11 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 403. 19365/1857., 405. 27328/1857., 422. 17048/1858., 660. 34969/1858. *Schematismus Laibach*, 1825:148., *Schematismus Mähren*, 1834:35., 1835:34., 1836:37., 1837:39. *Schematismus Böhmen*, 1839:38., 1840:41., 1841:40., 1842:41., 1844:47. *Handbuch Galizien*, 1845:97., 1853:200., 1854:206. *Handbuch Österreich*, (1858) 4:224.
- 12 *Instruction*, 1856. 16–21. A felügyelők által ellenőrzött és szignált kataszteri térképek megtalálhatók a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (= MNL OL) Térképtárában, a Kataszteri gyűjteményben, azon belül is a Térképek című állagban (= S 78).
- 13 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 368. 4533/1856., 375. 877/1856.

felső-ausztriai becslésnél alkalmazták segédként. Morvaország, Csehország, Galícia és Bukovina után Magyarországra helyezték, 1856. május 1-jétől felügyelőségi vezető a soproni adókerületben, 1857. november 1-jétől pedig 2. osztályú felügyelő. 1858. május 19-ével Horvátországba került.¹⁶

Michael Lensch Bécsben született 1797. április 27-én. Magánoktatásban részült, műszaki ismereteit a kataszteri felmérés keretében szerezte. 1819-ben lépett a kataszter szolgálatába, 1827-ben azonban betegség miatt felmondott. 1832-ben mérnökként újraalkalmazták, és 1851-ben nevezték ki 1. osztályú mérnöknek. Morvaország, Csehország és Galícia után 1848 és 1853 között Csehország és Szászország határfelmérésénél dolgozott, majd a csehországi felszólalásnál. 1856. május 1-jétől felügyelőségi vezetőként került a soproni adókerület III. felügyelőségébe, 1857. november 1-jétől 2. osztályú felügyelő lett. 1858. május 12-ével őt is Horvátországba helyezték. Az 1860. évi leépítések idején több mint 40 évnyi állami szolgálat után kegydíjjal elbocsátották.¹⁷

Anton Ratzka a csehországi Pakoslavban született 1802. december 24-én. A rochlovi erdőhivatalnál eltöltött három év után 1822-ben figuránsként helyezkedett el a kataszter-

nél, tehát gyakorlatban sajátította el a műszaki ismereteket. Német és cseh nyelvtudással rendelkezett. 1823-ban kinevezték segédnek, 1833-ban mérnöknek és 1855-ben 1. osztályú mérnöknek. Morvaország, Csehország, Galícia után 1856. május 4-ével Tirolból helyezték a soproni adókerület VI. felügyelőségébe felügyelőségi vezetőként. 1857. november 1-jén 2. osztályú felügyelői kinevezést kapott, 1859-től a III. felügyelőség tartozott hozzá.¹⁸

Schetlik János a csehországi Čechtice-n született 1803. április 9-én. A prágai politechnikum elvégzése után, 1825-től alkalmazták a kataszternél, először segédként, 1834-től mérnökként, 1851-től 1. osztályú mérnökként. Morvaország, Csehország és Galícia után Bukovinából érkezett Magyarországra, 1856. május 4-től a II. felügyelőség vezetője, 1857. november 1-jétől 2. osztályú felügyelővé léptették elő, 1859-ben az V. felügyelőség vezetésével bízták meg. 1868-ban Kassán élt felügyelőként, és 1872-ben ott hunyt el.¹⁹

Josef Schwarz a sziléziai Bronowicében született (ma Lengyelország) 1800. november 29-én. 1824-ben lett kataszteri alkalmazott, 1842-ben léptették elő 1. osztályú mérnökké, 1847-ben pedig 2. osztályú és 1852-ben 1. osztályú felügyelővé. Morvaország, Csehország és

- 16 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 375. 877/1856., 375. 1026/1856., 422. 17048/1858., 456. 39229/1859., 660. 34969/1858. *Kaiserlicher Königlich Schematismus des Erzherzogthums Oesterreich ob der Enns*, 1835:38. *Schematismus Mähren*, 1836:40. *Schematismus Böhmen*, 1842:42., 1843:42., 1844:49. *Handbuch Böhmen*, 1844:49. *Handbuch Galizien*, 1845:97., 1846:93., 1847:100., 1848:124., 1849:81., 1850:82., 1851:200., 1852:186., 1853:200. *Handbuch Lemberg*, 1855:179. *Handbuch Österreich*, (1856) 4:226., (1858) 4:224., (1859) 5:163.
- 17 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 375. 1026/1856., 422. 17048/1858., 456. 39229/1859., 467. 16747/1860., 468. 19341/1860., 660. 34969/1858. *Schematismus Mähren*, 1834:35., 1835:35., 1836:38., 1837:39. *Schematismus Böhmen*, 1839:38., 1840:40., 1841:40., 1842:41., 1843:41., 1844:48. *Handbuch Galizien*, 1845:95., 1846:93. *Handbuch Österreich*, (1856) 4:226., (1858) 4:224., (1859) 5:163.
- 18 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 375. 1026/1856., 454. 34105/1859. *Schematismus Mähren*, 1834:35., 1835:34., 1836:37., 1837:41. *Schematismus Böhmen*, 1839:39., 1840:42., 1841:40., 1842:42., 1843:43. *Handbuch Böhmen*, 1842:42., 1844:49. *Handbuch Galizien*, 1845:97., 1847:102., 1848:125., 1849:82., 1850:83., 1851:199., 1852:186., 1853:200., 1854:206. *Handbuch Österreich*, (1856) 4:226., (1858) 4:225., (1859) 4:168. URBANOVÁ, 2007. 58., 66.
- 19 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 375. 877/1856., 375. 1026/1856., 337. 4364/1853., 375. 1026/1856., 447. 17731/1859., 448. 20490/1859., 454. 34105/1859. *Schematismus Mähren*, 1835:34., 1836:37., 1837:37. *Schematismus Böhmen*, 1839:37., 1840:40., 1841:39., 1842:40., 1843:40., 1844:47. *Handbuch Galizien*, 1845:93., 1846:91., 1847:98., 1848:121., 1849:79., 1850:80., 1851:198., 1852:185., 1853:199., 1854:203. *Handbuch Lemberg*, 1855:172. *Handbuch Österreich*, (1856) 4:226., (1858) 4:224., (1859) 4:168. *Offenes Schreiben an ... Anton Kieszewetter ... oder Katastral-Sittengeschichten ...* Sárospatak, 1869. HOLLÓ SZILVIA: *Az önálló magyar polgári térképezés kezdete és a pesti városi mérnöki hivatal tevékenysége, 1867–1893.* Doktori (Ph.D) értekezés. Bp., 2008. 24. *Virtual Cemeteries of Slovakia* (http://www.cemetery.sk/english/?gr_id=75403&pid=620, 2017.08.02.)

■ Badacsonytomaj Josef Wlach által ellenőrzött szelvénye, 1858 (MNL OL, S 78 - 301. téka - Badacsonytomaj - 3.)

Galícia után 1856-ban Bukovinából helyezték a soproni adókerület VII. felügyelőségébe.²⁰

Stefan Turopolich 1822-től szolgált a kataszternél, először Illíriában háromszögelő mérnökként. 1854-ben 1. osztályú mérnökké léptették elő. Ő is részt vett Csehország és Galícia felmérésében, majd 1855-ben Tirolban 2. osztályú felügyelőként dolgozott. 1856–1857 folyamán a soproni adókerület VIII. felügyelőségének vezetője. Ezután, 1858. május 12-ével ismét Galíciába, majd Magyarországra és

végül Horvátországba helyezték. 1862-ben 59 évesen több mint 40 évnyi szolgálat után ment nyugdíjba.²¹

Josef Wlach a morvaországi Ivančice nevű településen született 1813. március 8-án. A brnói gimnázium elvégzése után a bécsi politechnikumot nagyon jó eredménnyel abszolválta. Ezenkívül a bécsi egyetemen matematikát, a képzőművészeti akadémián építészetet tanult, majd a bécsi egyetemen csillagászatot is hallgatott. A cseh és a német nyelven kívül

20 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 375. 877/1856., 375. 1026/1856., 454. 34105/1859. Schematismus Mähren, 1828:6., 1834:36., 1836:40., 1837:40. Schematismus Böhmen, 1839:38., 1840:41., 1841:40., 1842:41., 1843:42., Handbuch Böhmen, 1844:48. Handbuch Galizien, 1845:95., 1846:93., 1847:100., 1848:126., 1849:83., 1850:84., 1851:202., 1852:188., 1853:202., 1854:208. Handbuch Lemberg, 1855:180. Handbuch Österreich, (1856) 4:226., (1858) 4:225., (1859) 4:168. URBANCOVÁ, 2007. 67.

21 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 375. 1026/1856., 387. 5116/1856. 422. 17048/1858., 447. 17790/1859., 456. 39332/1859., 491. 7570/1862., 495. 36437/1862., 499. 58625/1862., 660. 34969/1858. Schematismus Laibach, 1825:149. Schematismus Böhmen, 1839:39., 1840:42., 1843:42. Handbuch Böhmen, 1844:49. Handbuch Galizien, 1845:97., 1846:95., 1847:102., 1848:126., 1849:83., 1850:83., 1851:201., 1852:187., 1853:202., 1854:208. Handbuch Österreich, (1856) 4:226., (1858) 4:225. URBANCOVÁ, 2007. 67.

franciául is tudott. 1833-ban 2. osztályú segédként vették fel a kataszterhez, 1836-ban kinevezték 4. osztályú mérnökké. Morvaországi és csehországi felmérések után 1841-ben a kataszteri főigazgatóság háromszögelési irodájába (Triangulierungs-Kalkul-Bureau) helyezték, 1855-ben nevezték ki 1. osztályú háromszögelési mérnökké. 1856. május 1-jétől ideiglenes felügyelőként került a soproni adókerület X. felügyelőségébe. 1857. november 1-jétől 2. osztályú, 1858. október 1-jétől 1. osztályú felügyelőként vezette a magyarországi felméréseket. 1859-ben a VI. felügyelőség tartozott hozzá.²²

Johann Wollmann 1810. január 27-én a csehországi Rokycanyban született. A prágai politechnikumban tanult, német és cseh nyelven beszélt. 1834-től állt a kataszter alkalmazásában, 1839-től mérnökként. Morvaországi, csehországi és galíciai felmérések után 1852-től Galícia és Tirol grafikus háromszögelésében vett részt, 1854-től 1. osztályú mérnökként. Tirolból helyezték Magyarországra 1856-ban, a XII. felügyelőség vezetője lett. 1857. november 1-jén 2. osztályú felügyelővé nevezték ki. 1858-ban áthelyezték a kassai adókerületben a máramarosi területek felmérésére.²³

Matthias Wonesch Prágában született 1801. március 19-én. A cs. és kir. 18. gyalogezred iskolájában, majd a prágai politechnikumban folytatta tanulmányait. Német és cseh nyelvtudással rendelkezett. 1818-tól a kataszter alkalmazottja, először gyakornokként, 1819-

tól segédként, 1820-tól mérnökként, 1843-tól 1. osztályú mérnökként, 1847-től 2. osztályú és 1854-től 1. osztályú felügyelőként. 1831 és 1835 között, mikor a kataszteri felmérés szünetelt, a becslésnél dolgozott. Belső-ausztriai, morvaországi, csehországi és galíciai felmérések után 1856-ban Bukovinából helyezték a soproni adókerületbe, és az I. felügyelőséget bízták rá. 1860. május 1-jével a leépítések alkalmával több mint 41 évnyi szolgálat után nyugdíjazták.²⁴

Gregor Zunder Illíriából származott, 1798. február 28-án Ljubljanában született. A ljubljainai líceum elvégzése után műszaki ismereteit a kataszternél szerezte. 1819-ben került a kataszterhez segédként, 1820-ban nevezték ki mérnöknek. 1831 és 1835 között a becslésnél dolgozott, először írnokként, majd becslősegédként. 1835-től újra kataszteri felmérést végzett. Belső-Ausztria, Morvaország, Csehország és Galícia után került Magyarországra, 1850. október 2-án a kassai adókerületbe a provizórium főmérnökeként, de csak november 1-jével léptették elő 1. osztályú mérnökké. Betegeskedése miatt 1853. január 6-án brnói térképtári állásra pályázott, azonban az alsó-ausztriai felszóláshoz és nyilvántartáshoz (Evidenzhaltung) helyezték. 1856. május 1-jétől megkapta a soproni adókerület XI. felügyelőségének vezetői tisztségét, november 1-jétől már 2. osztályú felügyelőként látta el feladatait. 1859-ben a VIII. felügyelőség tartozott hozzá.²⁵

22 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 375. 1026/1856., 448. 20490/1859., 454. 34105/1859. *Schematismus Mähren*, 1836:37., 1837:37. *Schematismus Böhmen*, 1839:37., 1840:40., 1841:41., 1842:42. *Provinzial-Gesetzsammlung des Königreichs Böhmen*, 1845:103. *Handbuch Galizien*, 1845:96., 1846:94., 1847:101., 1848:124., 1849:83., 1851:201., 1852:188., 1853:201. *Handbuch Österreich*, (1856) 4:226., (1858) 4:225., (1859) 4:168.

23 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 375. 1026/1856., 422. 17048/1858., 451. 27235/1859. *Schematismus Mähren*, 1836:40., 1837:41. *Schematismus Böhmen*, 1839:39., 1840:41., 1841:40., 1842:42., 1843:42., 1844:49. *Handbuch Böhmen*, 1844:49. *Handbuch Galizien*, 1845:96., 1846:94., 1847:101., 1848:124., 1849:83., 1850:84., 1851:201., 1852:188. *Handbuch Österreich*, (1856) 4:226., (1858) 4:225. URBANOVÁ, 2007. 67.

24 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 337. 4364/1853., 375. 877/1856., 375. 1026/1856., 448. 20490/1859., 454. 34105/1859., 464. 4804/1860., 468. 21653/1860., 468. 21684/1860. *Schematismus Steyermark*, 1823:155., 1824:26. *Schematismus Mähren*, 1836:38., 1837:42. *Schematismus Böhmen*, 1839:39., 1840:42., 1842:41., 1844:48. *Handbuch Galizien*, 1845:95., 1846:93., 1847:101., 1848:123., 1849:80., 1850:81., 1851:198., 1852:185., 1853:199., 1854:204. *Handbuch Lemberg*, 1855:175. *Handbuch Österreich*, (1856) 4:225., (1858) 4:224., (1859) 4:167. URBANOVÁ, 2007. 67.

25 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 337. 4364/1853., 375. 1026/1856., 447. 17731/1859., 448. 20490/1859., 454. 34105/1859. *Schematismus Steyermark*, 1823:154., 1824:22. *Schematismus Mähren*, 1836:37., 1837:41., *Schematismus Böhmen*, 1839:38., 1840:40., 1841:39., 1842:41., 1843:41., 1844:48. *Handbuch Galizien*, 1845:95., 1846:93., 1847:100., 1848:123., 1849:80., 1850:83. *Handbuch Österreich*, (1856) 4:226., (1858) 4:225., (1859) 4:168. TÖRÖK, 2016. 31–33.

Vermögensgegenstände	Art und Name	Wahrheit und Echtheit	Jahr und Tag der Schenkung oder sonstiger Veräußerung	Pflanzungszeitpunkt	Sprachkenntnis	Sonderleistungen	Sonstige Anmerkungen	Darstellung der gesamten Catastral-Vermögenslage und Beschreibung mit Angabe ob die Veränderung bei der Vermessung oder sonst im Catastralgeschehniß oder bei dem Grundbesitzer, Provisorium statt fand.		Dienstzeit einzeln nach Dienstleistungen	Dienstzeit zusammen bis zum 31. März 1858	Erfüllung der Berufspflichten Verwendung und Besuchen in jeder Beziehung	Moralität	Anmerkung		
								Zeilen	Blätter					zu Voten	der Einans-Landes Director	
	Gregor Zunder							Bei der Vermessung								
	Gregor Zunder							Bei der Katastralscheidung								
	Gregor Zunder							Bei der Vermessung								
	Gregor Zunder							Bei der Katastralscheidung								
	Gregor Zunder							Bei der Vermessung								
	Gregor Zunder							Bei der Katastralscheidung								
	Gregor Zunder							Bei der Vermessung								
	Gregor Zunder							Bei der Katastralscheidung								
	Gregor Zunder							Bei der Vermessung								
	Gregor Zunder							Bei der Katastralscheidung								
	Gregor Zunder							Bei der Vermessung								
	Gregor Zunder							Bei der Katastralscheidung								

Gregor Zunder minősítési táblázata, 1859 (ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 447. 17731/1859.)

1857-ben kinevezett felügyelők és felügyelőségi vezetők

1857-ben az újonnan kialakított harmadik igazgatóságban újabb hat felügyelőséget állítottak fel. Így további hat felügyelőt rendeltek a soproni adókerületbe, többségüket Bukovinából.

Johann Bittel Alsó-Ausztriából származott, Bécsújhelyen született 1800. november 28-án. Az olmtüzi kadétiskolában és a kataszternél sajátította el a felméréshez szükséges műszaki ismereteket. 1820-tól állt a kataszter szolgálatában, 1851-től 1. osztályú mérnökként. 1854-ben előléptették felügyelőségi vezetővé. Morvaország, Csehország, Galícia után Bukovinából érkezett Magyarországra. 1857. június

9-én 2. osztályú felügyelőként alkalmazták a soproni adókerületben, a XVI. felügyelőségben. 1858. május 18-ával visszarendelték Galíciába.²⁶

Franz Fenzl az alsó-ausztriai Baden bei Wien településen született 1801. július 29-én. A bécsi egyetemen filozófiai és matematikai stúdiumokat folytatott, de a felméréshez szükséges műszaki ismereteket a kataszternél sajátította el. Németen kívül latin nyelvtudással is rendelkezett. 1823-tól vett részt a kataszteri felmérésben, kezdetben segédként, majd 1835-től mérnökként. 1849-ben nevezték ki 1. osztályú mérnöknek, 1854-ben pedig 2. osztályú felmérési felügyelőnek. Ez idő alatt Morvaország, Csehország és Galícia felmérésében is részt vett. 1857. június 10-től irányította a

26 ÖStA, FHKANHK Katasterabt. Akten 337. 4364/1853., 405. 27328/1857., 429. 36893/1858., 660. 34969/1858. Schematismus Mähren, 1826:6., 1835:34., 1836:40., 1837:41. Schematismus Böhmen, 1839:39., 1840:41., 1842:42., 1843:42., 1844:49. Handbuch Galizien, 1845:96., 1846:94., 1847:101., 1848:124., 1849:82., 1850:83., 1851:200., 1852:187., 1853:200., 1854:206. Handbuch Lemberg, 1855:177. Handbuch Österreich, (1858) 4:225., (1859) 4:168. URBANOVÁ, 2007. 59., 67.

magyarországi XIII. felügyelőséget, november 1-jétől 1. osztályú felügyelőként. 1858. május 20-ával a pozsonyi adókerületbe helyezték.²⁷

Franz Hromas a csehországi Jindřichův Hradecben született 1794. október 2-án. Szülővárosában elvégezte a négyosztályos elemi iskolát, és 1820-tól segédként dolgozott a kataszternél. 1822-ben kinevezték mérnöknek, 1855-ben 1. osztályú mérnöknek. 1831 és 1833 között a beclslésnél alkalmazták. Belső-Ausztria, Morvaország, Csehország és Galícia után 1856-ban Bukovinából Magyarországra helyezték, és 1857. november 1-jétől lett a XVIII. felügyelőség vezetője. 1858. május 17-ével Horvátországba került, és október 1-jétől 2. osztályú felügyelőként irányította a horvátországi felméréseket. 1860. április végén több mint 40 évnnyi szolgálat után kegydíjjal elbocsátották, vagyis nyugdíjazták.²⁸

Johann Hrusch 1800. március 12-én született Prágában. A mariabrunni erdészeti tanintézetben tanult, német, cseh és lengyel nyelvtudással rendelkezett. 1820-ban lépett állami, kataszteri szolgálatba, 1821-ben már mérnöki kinevezést kapott. 1850-től 1. osztályú mérnökként dolgozott. Morvaország, Csehország és Galícia után 1856-ban Bukovinából érkezett Magyarországra. 1857. május 14-től bízták rá a XV. felügyelőség vezetését, 1858. október

1-jétől 2. osztályú felügyelőként. 1859-ben a IV. felügyelőség tartozott hozzá.²⁹

Anton Luegmayer az alsó-ausztriai Goldgebenben született 1798. március 10-én. Magántanulóként, illetve a kataszternél sajátította el a felméréshez szükséges műszaki ismereteket. 1821-től dolgozott a kataszternél, 1832–1833 folyamán átmenetileg az ausztriai beclslésnél alkalmazták. 1846-ban 1. osztályú mérnökké léptették elő. Ő is részt vett a morvaországi, csehországi és galíciai felmérésekben. 1853–1854-ben a galíciai térkép-tárba volt beosztva. Morvaország, Csehország és Galícia után Bukovinából érkezett Magyarországra, 1857. május 27-től 2. osztályú felügyelőként a XIV. felügyelőség munkáját irányította, november 1-jétől már 1. osztályú felügyelőként. 1859-ben a II. felügyelőség tartozott hozzá. 1860. április végével csaknem 39 évnnyi állami szolgálat után kegydíjjal elbocsátották.³⁰

Anton Wind Bécsben született 1801. március 3-án. A négyosztályos elemi iskola után a kataszternél sajátította el a műszaki ismereteket. 1819-ben helyezkedett el a kataszternél, 1850-ben nevezték ki 1. osztályú mérnöknek. Morvaország, Csehország és Galícia után Bukovinából helyezték Magyarországra, 1857. június 11-től 2. osztályú felügyelőként a XVII. felügyelőséget kapta meg. 1858. május 19-ével a pozsonyi adókerületbe rendelték.³¹

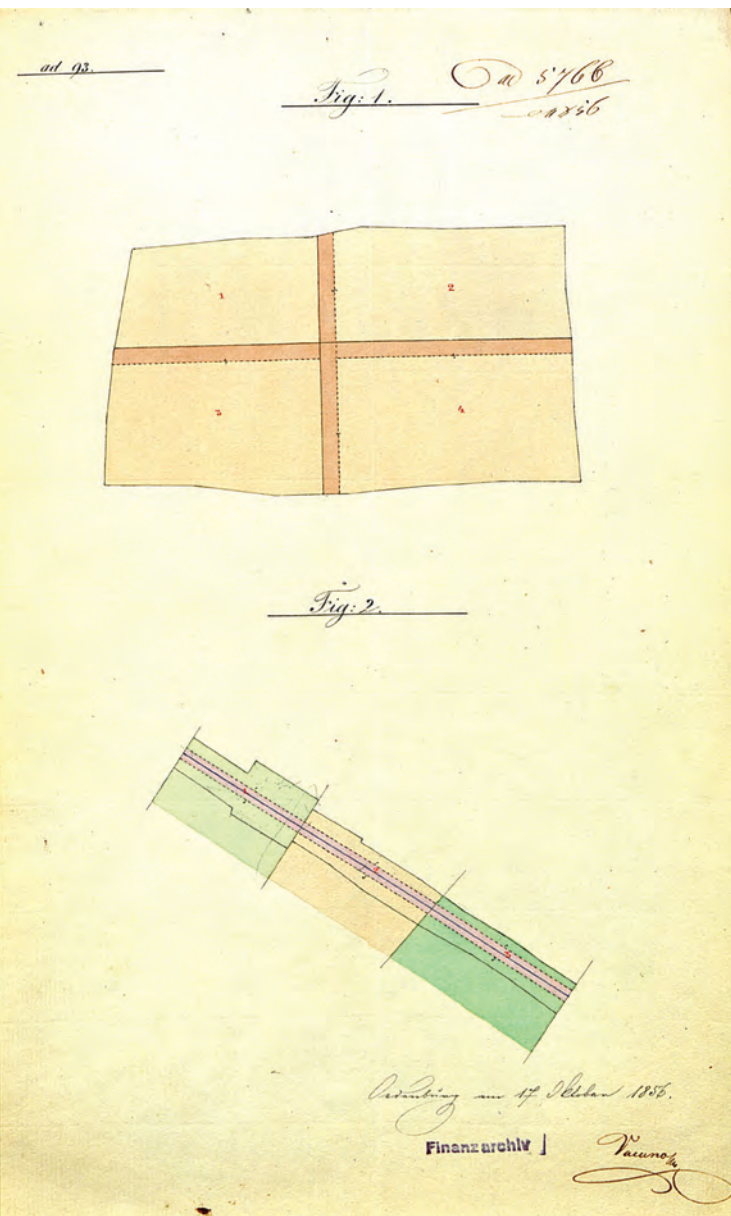
27 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 337. 4364/1853., 405. 27328/1857., 422. 17048/1858., 447. 17731/1859., 660. 34969/1858. *Schematismus Mähren*, 1836:38., 1837:39. *Schematismus Böhmen*, 1830:31., 1831:31., 1841:40., 1842:41., *Handbuch Galizien*, 1845:94., 1846:92., 1847:99., 1848:122., 1849:80., 1850:80., 1851:197., 1852:181., 1853:195., 1854:201., 1855:174. *Handbuch Österreich*, (1858) 4:225.

28 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 375. 877/1856., 422. 17048/1858., 447 17835/1859., 456. 39229/1859., 467. 16797/1860., 468. 19341/1860., 660. 34969/1858. *Schematismus Steyermark*, 1823:158., 1824:25. *Schematismus Mähren*, 1826:8., 1828:7., 1834:36., 1835:35., 1836:39., 1837:39. *Schematismus Böhmen*, 1839:39., 1840:42., 1841:41., 1842:42., 1843:42. *Handbuch Galizien*, 1845:97., 1846:95., 1847:102., 1848:125., 1849:82., 1850:82., 1851:199., 1852:186., 1853:200., 1854:206. *Handbuch Lemberg*, 1855:177., *Handbuch Österreich*, (1856) 4:226., (1858) 4:225., (1859) 5:163. URBANCOVÁ, 2007. 58–59., 66–67.

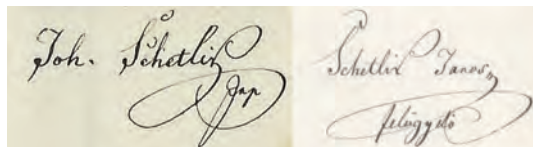
29 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 337. 4364/1853., 375. 877/1856., 375. 1026/1856., 403. 19515/1857., 454. 34105/1859. *Schematismus Mähren*, 1826:7., 1837:40. *Schematismus Böhmen*, 1839:39., 1840:42., 1841:41., 1842:40., 1843:41., 1844:47. *Handbuch Galizien*, 1845:93., 1846:91., 1847:98., 1848:121., 1854:205. *Handbuch Lemberg*, 1855:175. *Handbuch Österreich*, (1856) 4:226., (1858) 4:225., (1859) 4:168. URBANCOVÁ, 2007. 59., 67.

30 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 337. 4364/1853., 405. 27328/1857., 454. 34105/1859., 464. 4804/1860., 469. 25440/1860. *Schematismus Mähren*, 1834:36., 1835:35., 1836:40., 1837:41. *Schematismus Böhmen*, 1839:39., 1840:42., 1841:41., 1842:42., 1843:42. *Handbuch Böhmen*, 1844:48. *Handbuch Galizien*, 1845:95., 1846:93., 1847:100., 1848:125., 1849:83., 1850:84., 1851:201., 1852:187., 1853:97., 1854:101. *Handbuch Lemberg*, 1855:178. *Handbuch Österreich*, (1858) 4:225., (1859) 4:167.

31 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 337. 4364/1853., 375. 877/1856., 405. 27328/1857., 422. 17048/1858., 660. 34969/1858. *Schematismus Mähren*, 1834:35., 1835:34., 1836:37., 1837:37. *Schematismus Böhmen*, 1839:37., 1840:40., 1841:39., 1842:40., 1843:40., 1844:47. *Handbuch Galizien*, 1845:93., 1846:91., 1847:98., 1848:121., 1849:78., 1850:79., 1851:196., 1852:182., 1853:195., 1854:205., 1855:173. *Handbuch Österreich*, (1858) 4:225.

- Vacano munkajelentéséhez csatolt térképvázlata, amelyen a telkek számozását szemlélteti, 1856 (ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 388. 5766/1856.)

- Schtelik János német (1857) és magyar nyelvű (1868) aláírása (MNL OL, S 78 - 273. téka - Szentivánfa - 2., 092. téka - Trizs - 6.)

Josef Zraut 1823-tól dolgozott a kataszternél, 1840-től mérnökként, 1856. augusztus 1-jétől 1. osztályú mérnökként. Morvaország, Csehország és Galícia után Bukovinából helyezték a soproni adókerületbe, 1857. május 31-étől október végéig felügyelőségi vezetőként a XVIII. felügyelőséget kapta meg, november 1-jével Hromas váltotta fel őt. 1858. május 11-ével 1. osztályú mérnökként Horvátországba helyezték.³²

Összegzésképp megállapítható, hogy a birodalom különböző pontjairól, de többnyire Csehországból származó mérnökök látták el a magyarországi részletes felmérés munkálatainak felügyeletét 1856 és 1857 folyamán. Mindannyian több évtizedes munkatapasztalattal rendelkeztek és a birodalom több tartományának felmérésében is részt vettek. Volt, akit egy idő után áthelyeztek egy másik tartományba (pl. Horvátországba), volt, aki Magyarországról ment nyugdíjba (pl. Anton Luegmayer) és volt, aki Magyarországon is hunyt el (pl. Schtelik János).

32 ÖStA, FHKA NHK Katasterabt. Akten 405. 27328/1857., 660. 34969/1858., 661. 39331/1858. *Schematismus Mähren*, 1836:40., 1837:40. *Schematismus Böhmen*, 1839:39., 1840:41., 1843:42. *Handbuch Galizien*, 1845:95., 1846:93., 1847:100., 1848:126., 1849:82., 1850:83., 1851:201., 1852:87., 1853:201., 1854:207. *Handbuch Lemberg*, 1855:178. URBANOVÁ, 2007. 59., 67.